30/05/2021

Αρχιμ. Φωτίου Ιωακείμ: Ομιλία στην Κυριακή της Σαμαρείτιδος

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Μόρφου

Ακολουθεί Ομιλία στην Κυριακή της Σαμαρείτιδος του Αρχιμανδρίτου Φωτίου Ιωακείμ, όπως αυτή δημοσιεύεται εκ μέρους του επισήμου ιστοτόπου της Ιεράς Μητροπόλεως Μόρφου:

Πολλὲς καὶ σημαντικὲς ἀλήθειες τῆς Πίστης μας καὶ συνάμα ἄφθονα ψυχοσωτήρια μαθήματα περιέχει ἡ σημερινὴ εὐαγγελικὴ περικοπή, ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί. Σ᾽ αὐτὴν ἀποδεικνύεται ὁλοφάνερα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος καὶ περιγράφεται ἡ ὑπερβάλλουσα φιλανθρωπία καὶ συγκατάβασή Του.

Σ᾽ αὐτὴν διδασκόμαστε τὸ πόση δύναμη εἶχε (καὶ ἀσφαλῶς πάντοτε ἔχει!) ὁ δεσποτικὸς λόγος τοῦ Χριστοῦ μας, ὥστε νὰ μεταστρέφει τὶς καλοπροαίρετες ψυχὲς στὴ θεογνωσία, ἀλλὰ καὶ μαθαίνουμε τὴν ὁλόθερμη πίστη καὶ τὸν ἔνθεο ζῆλο τῆς Σαμαρείτιδας, γιὰ νὰ γνωρίσουν οἱ συμπατριῶτες της τὸν σαρκωθέντα Μεσσία, τὸν ἀληθινὸ Θεό.

Θὰ ἤθελα νὰ σταθοῦμε μὲ συντομία σὲ τρία μόνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ζητήματα, ποὺ τίθενται στὸ σημερινὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα: Στὸ μυστήριο τοῦ Θεανθρωπίνου Προσώπου τοῦ Χριστοῦ, στὸ θέμα τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ στὸ θέμα τῆς ἐν Πνεύματι λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ πρῶτο, πρέπει ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀναφέρουμε, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «ἐξ ἄκρας συλλήψεως», ἀπὸ τὴ στιγμὴ δηλαδὴ ποὺ σαρκώθηκε, εἶναι ταυτόγχρονα τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος. Ἔχει δηλαδὴ δύο φύσεις, τὴ Θεία καὶ τὴν ἀνθρώπινη, ἑνωμένες ἀσύγχυτα, ἀδιαίρετα, ἄτρεπτα καὶ ἀναλλοίωτα στὸ ἕνα καὶ μοναδικὸ Θεανθρώπινο Πρόσωπό Του. Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐνανθρώπησε, προσέλαβε ὁλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη φύση, ἐκτὸς βεβαίως τῆς ἁμαρτίας -κάτι ποὺ δὲν ἀποτελεῖ δημιουργία τοῦ Θεοῦ-, γιὰ νὰ τὴν ἁγιάσει καὶ θεώσει, διότι μόνο ἔτσι ἦταν δυνατὴ ἡ σωτηρία μας, ἡ ἄφεση τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων ἁμαρτιῶν, τῶν συνεπειῶν δηλαδὴ τῆς παράβασης τοῦ Θείου θελήματος, τῶν ἐντολῶν τοῦ Δημιουργοῦ μας. Στὴ σημερινὴ περικοπὴ παρουσιάζονται ἀνάγλυφα καὶ οἱ δύο φύσεις τοῦ Κυρίου νὰ ἐνεργοῦν: Ὁ Χριστός μας, ἐπειδὴ προσέλαβε ὅλα τὰ λεγόμενα ἀδιάβλητα πάθη τῆς ἀνθρώπινης φύσης, δηλαδὴ τὴν πείνα, τὴ δίψα, τὴν κόπωση, τὸν ὕπνο, τὸν θάνατο, ἐδῶ βλέπουμε ὅτι βαδίζει καὶ κουράζεται καὶ πεινᾶ καὶ διψᾶ, φανερώνοντας ὅτι ἔγινε πραγματικὰ ἄνθρωπος γιὰ τὴ σωτηρία μας. Ταυτόχρονα ὅμως γνωρίζει, ὡς Παντογνώστης, ὅλη τὴ ζωὴ τῆς Σαμαρείτιδας γυναίκας καὶ ὅτι ζοῦσε ἔκλυτο βίο, ἔχοντας λάβει ἕξι ἄνδρες. Κι ἀκόμη, τῆς ἀποκαλύπτει τὰ πλούσια νάματα τῆς θείας διδασκαλίας Του, γιὰ νὰ καταλήξει στὸ ποιά εἶναι ἡ ἀληθινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Κι ὅταν ἡ γυναίκα τοῦ λέγει ὅτι πίστευε στὸν ἀναμενόμενο Μεσσία, τότε ὁ Κύριός μας τῆς ἀποκαλύπτει ξεκάθαρα ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦταν ὁ Μεσσίας: «Ἐγώ εἰμί, ὁ λαλῶν σοι»! Εἶναι ἀπὸ τὶς ἐλάχιστες γνωστὲς ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια περιπτώσεις, ποὺ ὁ ταπεινὸς καὶ πρᾶος τῷ πνεύματι Ἰησοῦς ἐκδηλώνει τόσο φανερὰ τὴ Μεσσιανικὴ αὐτοσυνειδησία Του.

Ἐρχόμαστε τώρα στὸ περιβόητο θέμα τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεό. Ἡ Σαμαρείτιδα πῆγε στὸ φρέαρ τοῦ Ἰακὼβ νὰ ἀντλήσει νερὸ καὶ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζει καὶ περιμένει, συναντᾶ τὸν Σωτήρα τοῦ κόσμου, γιὰ νὰ ἀντλήσει τελικὰ νερὸ ἄφθαρτο, νὰ μετανοήσει, νὰ πιστεύσει στὸν ἀληθινὸ Θεό, νὰ γίνει κήρυκας καὶ ἱεραπόστολός Του μέχρι καὶ αὐτὴ τὴν πρωτεύουσα Ρώμη, σύμφωνα μὲ τὸ συναξάριό της, νὰ γίνει ἡ γνωστὴ σὲ ὅλους μεγαλομάρτυς Φωτεινὴ ἡ Σαμαρεῖτις. Ἦταν ἄραγε ὅλα τοῦτα ἀποτέλεσμα ἑνὸς ἀναπόφευκτου προορισμοῦ τοῦ Θεοῦ; Ὑπάρχει λοιπὸν τέτοιος προορισμός; Τί πιστεύει ἐν προκειμένῳ ἡ Ἐκκλησία μας; Ἡ θεωρία τοῦ ἀπόλυτου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀποτελεῖ αἵρεση! Μεγάλη αἵρεση! Τέτοιος προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ ἡ τύχη, στὴν ὁποία πίστευαν ὡς θεὰ οἱ εἰδωλολάτρες καὶ τὴν ὁποία πλανεμένη ἀντίληψη ἐγκολπώθηκαν στὴ συνέχεια πολλοὶ αἱρετικοί, καθὼς καὶ οἱ

Μουσουλμᾶνοι -τὸ κατ᾽ αὐτοὺς λεγόμενο κισμέτ-, δὲν ὑπάρχει! Ἐὰν ἔτσι ἦταν τὰ πράγματα, ὥστε, ὅ,τι κι ἂν κάνει ὁ καθένας, ὅσοι εἶναι προορισμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ εὐημερήσουν σ᾽ αὐτὴ τὴ ζωή, θὰ εὐημερήσουν, κι ὅσοι εἶναι νὰ δυστυχήσουν, θὰ δυστυχήσουν· ὅσοι εἶναι νὰ σωθοῦν, θὰ τύχουν σωτηρίας, κι ὅσοι εἶναι γιὰ ἀπώλεια, θὰ κολασθοῦν, τότε πλέον πιστεύουμε σ᾽ ἕνα Θεὸ προσωπολήπτη, ἄσπλαγχνο καὶ ἄδικο· τότε βλασφημοῦμε τὸν ἴδιο τὸν Θεό. Ἐάν, «τὸ πεπρωμένον φυγεῖν ἀδύνατον», τότε ἀχρείαστη καὶ ἡ σάρκωση καὶ τὸ πάθος καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, τότε ἀχρείαστος καὶ ὁ προσωπικός μας ἐν Χριστῷ ἀγώνας. Ἀντιλαμβάνεσθε, ἀδελφοί, ὅτι αὐτὸ τὸ φρόνημα περὶ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τελείως βλάσφημο καὶ αἱρετικὸ καὶ ὁδηγεῖ τελικὰ τὸν ἄνθρωπο στὴν ἀπραξία τοῦ καλοῦ (ἀφοῦ, ὑποτίθεται, ὅ,τι κι ἂν κάνει, εἶναι προκαθορισμένη ἡ μοίρα, τὸ μέλλον του), καί, ἐπομένως, στὴν ἀπώλεια. Ὁ Θεός μας, ὅμως, εἶναι ἀγάπη, εἶναι Πατέρας, καὶ ἡ Πρόνοιά Του ἐκτείνεται ἐξίσου πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους: «θέλει πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν». Καὶ ἀκόμη, «ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους». Εἶναι λοιπὸν ἀπροσωπόληπτος. Ὁ Θεὸς ἐπιζητεῖ μὲ κάθε τρόπο τὴ σωτηρία μας, ταυτόγχρονα ὅμως σέβεται καὶ τὴν προσωπική μας ἐλευθερία, ἀφοῦ μᾶς δώρησε τὸ αὐτεξούσιο. Γιὰ νὰ καταλάβουμε καλύτερα τό, πῶς ὁ Θεὸς προγνωρίζει, ὡς Παντογνώστης, τὰ πάντα γιὰ τὸν καθένα μας χωριστά, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν προδικάζει, ὡς Φιλάνθρωπος καὶ Προνοητὴς καὶ Πατέρας μας, μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸ παράδειγμα τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ ἀσθενοῦς: Ἕνας ἄριστος ἰατρὸς προγνωρίζει ἀπὸ τὰ συμπτώματα τὴν ἔκβαση τῆς ὑγείας κάποιου ἀσθενοῦς, ἀλλὰ δὲν εὐθύνεται γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἀντίθετα, προσπαθεῖ μὲ ὅλα τὰ μέσα καὶ τὶς γνώσεις του γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀρρώστου του. Πολὺ περισσότερο ὁ Κύριος, ποὺ γιὰ τὴν ἀγάπη μας, γιὰ τὴ σωτηρία μας, ὑπέμεινε τὰ φρικτὰ Πάθη καὶ ἔχυσε ὅλο τὸ πανάγιο Αἷμα του στὸν Σταυρό!

Γιὰ νὰ ἔλθουμε τώρα καὶ στὸ τρίτο μας ζήτημα, τῆς ἀληθινῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰησοῦς, λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ ἐρώτημα τῆς Σαμαρείτιδας γιὰ τὸν ἐνδεδειγμένο τόπο τῆς Θείας λατρείας, προσδιορίζει μὲ ἐλάχιστες λέξεις τὴν οὐσία τῆς λατρείας καὶ τὰ θεμελιώδη γνωρίσματα, ποὺ τὴν καθιστοῦν γνήσια καὶ εὐάρεστη στὸν Θεό: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Καταρχήν, τί εἶναι ἡ χριστιανικὴ λατρεία; Εἶναι τὸ ξεχείλισμα τῆς Πίστης, τῆς ἐλπίδας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μας πρὸς τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ κοινωνία, ἡ ἕνωση τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό, «ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Κέντρο τῆς λατρείας αὐτῆς εἶναι ἡ προσφορὰ τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ μας στὴ Θεία Λειτουργία, γιὰ τὸν ἁγιασμό, τὴ σωτηρία μας. Μὲ τὴ σταυρικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ τερματίζεται ἡ σκιώδης, ἡ τυπικὴ λατρεία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ πλέον νὰ γευθεῖ τοὺς καρποὺς τῆς θυσίας αὐτῆς, μετέχοντας στὴ Θεία Εὐχαριστία. Βασικὰ γνωρίσματα τῆς λατρείας αὐτῆς εἶναι νὰ τελεῖται «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ». «Ἐν πνεύματι» σημαίνει ὅτι

δικαιοῦνται καὶ μποροῦν νὰ προσφέρουν τούτη τὴ λατρεία ὅσοι ἀναγεννήθηκαν ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μὲ τὰ Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ ἁγίου Μύρου, ὅσοι μετέχουν στὴ ζωοποιὸ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅσοι τηροῦν τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ. Ἡ πνευματικὴ λοιπὸν λατρεία δὲν περιορίζεται σὲ ἐξωτερικὲς κινήσεις καὶ τύπους μόνο, ἀλλὰ ἀναβλύζει ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Λατρεύω τὸν Θεὸν «ἐν πνεύματι», σημαίνει τοῦ ἀφιερώνω ὅλη τὴν ὕπαρξη, τὴ σκέψη, τὴν καρδιὰ καὶ τὴ θέλησή μου. Ἀλλά, ἡ λατρεία αὐτὴ πρέπει νὰ τελεῖται καὶ «ἐν ἀληθείᾳ», δηλαδὴ μὲ τὴν ὀρθὴ Πίστη στὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ στὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, πάντοτε μέσα στὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἁγία Παράδοση τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ἂς ἀγωνισθοῦμε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ -καὶ χρειάζεται πράγματι ἀγώνας ἰσόβιος-, γιὰ νὰ λατρεύουμε μὲ γνησιότητα καὶ αὐθεντικότητα τὸν Θεό, «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ», μὲ μετάνοια καὶ διόρθωση τῆς ζωῆς μας, γιὰ νὰ καταξιωθοῦμε νὰ γίνουμε κοινωνοὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, μὲ τὴ Χάρη καὶ Φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου, τὶς μεσιτεῖες τῆς Παναγίας μας καὶ ὅλων τῶν ἁγίων. Ἀμήν!